

ВИСНОВОК

рецензента

кандидата педагогічних наук, доцента **Ткач Марії Михайлівни**
на дисертацію

Павлюк Юлії Миколаївни

«Формування технологічно-корекційної компетентності студентів закладів вищої педагогічної освіти в процесі музично-інструментальної підготовки»,
поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії
за спеціальністю 014 – Середня освіта (музичне мистецтво)

Аналіз поданого на рецензування дисертаційного дослідження Павлюк Юлії Миколаївни дає підстави для формулювання висновків щодо актуальності теми дослідження, обґрунтованості теоретичних положень та висновків, достовірності отриманих результатів, наукової новизни та практичного значення роботи.

Актуальність обраної для дослідження проблеми зумовлюється низкою взаємопов'язаних та взаємозумовлених чинників. *По-перше*, стрімка технологізація сучасного інформаційного суспільства кардинальним чином впливає на розвиток освітніх інституцій, потребуючи їх модернізації та реформування з урахуванням викликів сьогодення (соціальних, економічних, епідеміологічних, воєнних тощо). *По-друге*, саме освітня сфера, зіштовхнувшись із проблемами глобальної епідемії Covid-19 та загарбницької війни, яку розв'язала Росія проти нашої держави, особливо гостро відчуває затребуваність у розвинутих цифрових технологіях та їх адаптації в освітньому процесі у зв'язку із зміною форм навчання, а саме: перехід від очної до онлайн чи змішаної форми навчання. *По-третє*, зазначені зміни в освітньому процесі призвели до зростання рівня психологічної тривожності частини студентів, які відчули труднощі в процесі навчання, особливо – музично-виконавського, яке в переважній більшості перейшло у дистанційний режим.

Між тим, не зважаючи на викладені обставини, саме студенти мистецьких спеціальностей змушені були шукати способи вдосконалення власної виконавської майстерності та підвищення рівня професійної компетентності для подальшої конкурентоспроможності та затребуваності на ринку праці. У зв'язку з цим, особливого значення набуває проблема технологічно-корекційної компетентності студентів як комплексна психолого-педагогічна проблема в контексті глобальних тенденцій у вищій освіті, де акцент робиться на практичних навичках фахівця, розвитку «soft skills» (взаємодія людини із соціумом) із застосуванням міждисциплінарного підходу в процесі навчання.

З огляду на зазначене, дисертаційну роботу Павлюк Юлії Миколаївни вважаємо **актуальною** для розв'язання сучасних проблем вищої мистецької освіти, а вибір теми дослідження є цілком виправданим та своєчасним.

Високий ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і результатів наукового пошуку Павлюк Юлії Миколаївни підтверджується міцною теоретико-методологічною базою щодо вивчення досліджуваного феномена з філософських, психолого-педагогічних та мистецько-творчих позицій. Підтвердженням достовірності й результативності проведеного наукового пошуку слугує цілісне комплексне поєднання здобувачкою теоретичної, методичної та дослідно-експериментальної роботи з формування означеного феномена, логіка розгортання якого є продуманою та переконливою.

У змісті дисертації авторкою послідовно відображено процес розв'язання визначених завдань на основі об'єкта, предмета та мети дослідження. На різних етапах наукового пошуку дисертанткою був обраний комплекс відповідних дослідницьких методів. Серед них: *теоретичні методи* (аналіз наукових джерел, синтез, порівняння, абстрагування, систематизація, узагальнення та ін.); група *емпіричних методів* (опитування, бесіди, анкетування, тестування, педагогічне спостереження, моделювання, педагогічний експеримент та ін.), а також *методи математичної статистики* для обробки й аналізу одержаних даних та їх порівняння із вихідними положеннями.

Цілісну методологічну рамку дослідження становлять визначені дисертантом наукові *підходи* (системно-цілісний, інтегративний, мистецько-персоналізований та діяльнісний) та *педагогічні принципи*: діагностики; діалогічності; гуманізації; природовідповідності; систематичності, послідовності, неперервності освіти; єдності художнього і технічного, емоційного та раціонального, свідомого та інтуїтивного в процесі опанування цінностей мистецтва; варіабельності змісту і художньо-педагогічних технологій. Всі окреслені принципи є взаємозумовленими та взаємопов'язаними, оскільки їх комплексне застосування лише підсилює дію один одного, що позитивно впливає на формування досліджуваного феномена.

Дисертаційне дослідження Павлюк Ю.М. без сумніву вирізняється **науковою новизною**, яка виявляється в тому, що в роботі: *вперше* здійснено цілісне комплексне дослідження проблеми формування технологічно-корекційної компетентності студентів закладів вищої педагогічної освіти в процесі музично-інструментальної підготовки; *уточнено* та *конкретизовано* такі супутні до основного поняття як «компетентність», «технологія», «корекція» в контексті музично-інструментальної діяльності студентів факультетів мистецтв та *виокремлено* поняття «технологічно-корекційна компетентність» студента-інструменталіста, якому надається авторське визначення як: динамічної, інтегративної професійно-особистісної якості, що включає сукупність ресурсів студента, комплексне застосування яких сприятиме усвідомленню студентами своїх упущень та усуненню недоліків з метою покращення власної майстерності у процесі музичного виконавства. Сформованість зазначеної професійно-особистісної якості визначатиме готовність та здатність студентів ефективно застосовувати набуті знання, вміння, навички та досвід у музично-виконавський

діяльності й вирішувати професійні завдання високого ступеня складності. *Визначено та схарактеризовано* структуру технологічно-корекційної компетентності студентів, яка комплексно охоплює сукупність потребово-мотиваційного, когнітивно-діяльнісного, емоційно-креативного та ціннісно-аналітичного компонентів. *Подальшого розвитку та конкретизації* дістали теоретичні положення щодо музично-інструментального навчання студентів факультетів мистецтв у закладах вищої освіти в частині систематизації практичних (тренінгових) вправ для корекції технічних навичок та виконавського апарату студентів мистецьких спеціальностей.

Міждисциплінарний потенціал досліджуваного феномена скерував дисертантку до обґрунтування методичних засад, які охоплюють педагогічні *принципи* та комплекс *педагогічних умов*, серед яких: наявність відповідного навчально-методичного забезпечення для формування виконавської майстерності; наявність обладнаного простору, в якому можна проводити корекційні вправи, техніки чи методики, створення комфортної психологічної атмосфери; систематичність практичних занять, вміння зосередитись та тривалий час працювати над завданням.

На позитивне схвалення заслуговує розроблена *авторська методична модель* формування технологічно-корекційної компетентності, яка окреслює освітню траєкторію музично-інструментальної підготовки студентів мистецьких спеціальностей у вищому закладі освіти та спрямована на практичне оволодіння студентами технологічно-корекційною компетентністю, сформованість якої визначатиме готовність студентів-інструменталістів до вирішення професійних завдань високого ступеня складності.

Розроблена *поетапна методика* формування технологічно-корекційної компетентності студентів в процесі музично-інструментальної підготовки базувалася на гнучкому застосуванні всіх технологічно-корекційних процесів та охопила такі етапи педагогічної роботи: *ознайомчий, корекційний та трансформаційний*. На кожному з етапів запропонованої методики покроково вирішувалися навчальні завдання із застосуванням як традиційних, так і спеціальних методів, спрямованих на формування технологічно-корекційної компетентності. Це: комплекс імітуючих вправ без гри на інструменті; методи запобігання форсуванню навчального процесу, що може супроводжуватися нехтуванням таких «деталей» як правильна постава, свобода ігрових рухів тощо; ментальні заняття, йога для зняття напруження та психологічного розвантаження; метод імпровізації; методи самооцінки та самоаналізу та ін.

У процесі здійснення діагностувальної роботи з формування технологічно-корекційної компетентності студентів в процесі музично-інструментальної підготовки дисертанткою було визначено основні *критерії*: мотиваційний, технологічний, виконавський, комунікативний, художній й рефлексивний та підібрано *показники* до них. Відповідно до обраних критеріїв дисертанткою було

визначено рівні сформованості означеного феномена, а саме: *високий, середній та низький*, яким було надано якісні та кількісні характеристики.

Отримані результати констатувального експерименту скерували авторку до експериментальної перевірки розробленої поетапної методики формування досліджуваного феномена, яка складається з трьох взаємообумовлених *етапів*: мотиваційно-рефлексивного, технологічно-виконавського та художньо-комунікативного. На кожному з етапів формувального експерименту дисертанткою ставилися конкретні завдання й застосовувалися відповідні *методи*, які були спрямовані на формування кожного структурного компоненту досліджуваного феномена. Зокрема, на *мотиваційно-рефлексивному етапі* використовувалися методи спостереження, бесіди, метод аналізу записів з журналу спостережень студентів для виявлення основних проблем, які виникають у студентів у процесі гри на скрипці (відчуття дискомфорту під час гри; затиски та болі в руках; проблеми з інтонацією та штрихами, невміння організації домашніх занять тощо). На *технологічно-виконавському етапі* формувального експерименту застосовувалися різноманітні техніки та методики як вітчизняних, так і зарубіжних педагогів з елементами модифікації, які були спрямовані на усунення основних проблем (фізіологічних, психологічних та ін.), пов'язаних із неправильною роботою виконавського апарату скрипаля. Це: техніка Ф.М. Александера з терапевтичним ефектом; метод «Координації» американського педагога, альтистки Карен Таттл; рекомендації французького музичного фізіотерапевта Коралі Кузен щодо правильної постави скрипаля; методики відомих педагогів-скрипалів І. Галамяна, І. Менухіна та ін.

Заключний *художньо-комунікативний етап* формувального експерименту проводився за двома напрямками: 1) комунікація із колегами, студентами та педагогами вербальним та невербальним шляхом; 2) комунікація із глядацькою аудиторією та музичним твором. На цьому етапі застосовувалися метод моделювання, метод діалогу та дискусії, ментальні тренування за методикою відомого педагога та скрипаля І. Назарова та ін.

Обробка отриманих результатів порівняльного аналізу дослідження уможливила виявлення позитивної динаміки рівнів сформованості технологічно-корекційної компетентності студентів в процесі музично-інструментальної підготовки в експериментальній групі, що підтверджує доцільність впровадження розробленої авторської методики в освітній процес факультетів мистецтв вищих закладів освіти.

Теоретичне та практичне значення проведеного дисертаційного дослідження полягає в тому, що викладені в ньому теоретико-методичні положення та практичні результати можуть скласти основу для укладання робочих навчальних програм та спецкурсів із дисциплін «Основний музичний інструмент», «Методика музичної освіти», «Науковий семінар», «Сучасні техніки арт-терапії», на заняттях із виробничої практики та ін.

Основні положення та практичні напрацювання розробленої авторської методики можуть бути впровадженими у зміст існуючих навчальних програм та під час розробки нових дисциплін; під час написання методичних рекомендацій щодо самостійної роботи студентів в процесі музично-інструментальної підготовки; з метою використання в освітньому процесі новітніх технологій (відео-уроки, музичні платформи та ін.) з урахуванням потреб кожного студента для розвитку вміння адаптуватися до сучасних потреб музичного світу тощо.

У цілому дисертаційна робота Павлюк Юлії Миколаївни справляє позитивне враження, результати дослідження викладені чітко та послідовно, що свідчить про досягнення поставленої мети та успішне розв'язання висунутих завдань. Дисертаційна робота логічно структурована, складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, списку використаних джерел до кожного розділу, загальних висновків та додатків. Загальний обсяг дисертаційного дослідження становить 228 сторінок, із них основного тексту – 163 сторінки. Робота містить 20 таблиць та 27 рисунків, що унаочнює отримані результати.

Основні теоретичні положення та результати дослідження повною мірою відображені в 6 наукових публікаціях, серед яких 4 публікації у провідних фахових виданнях України, 1 – стаття у міжнародному виданні, 1 – праця апробаційного характеру, що свідчить про повноту викладу основних положень та результатів дисертаційного дослідження.

Дисертація Павлюк Ю. М. на тему: «Формування технологічно-корекційної компетентності студентів закладів вищої педагогічної освіти в процесі музично-інструментальної підготовки» є цілісним завершеним самостійним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 014 – Середня освіта (музичне мистецтво).

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,

завідувачка кафедри теорії музики

та естрадного мистецтва

факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського

УДУ імені Михайла Драгоманова

